

WALD
RUDBECKIUS, JOHANNES, D.Ä.

**Warningz predikan, öffuer thet evangelium,
som pläghar förkunnas på then andre
söndaghen i adventet. : Hållin vthi
Westerås domkyrkio samma söndagh och
effterföljande predikodaghar a. 1622. / Aff D.
J**

Tryckt i Wästerås A. D. 1637. Aff Peder Erickson Wald, medh capitels
tryck.
1637

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

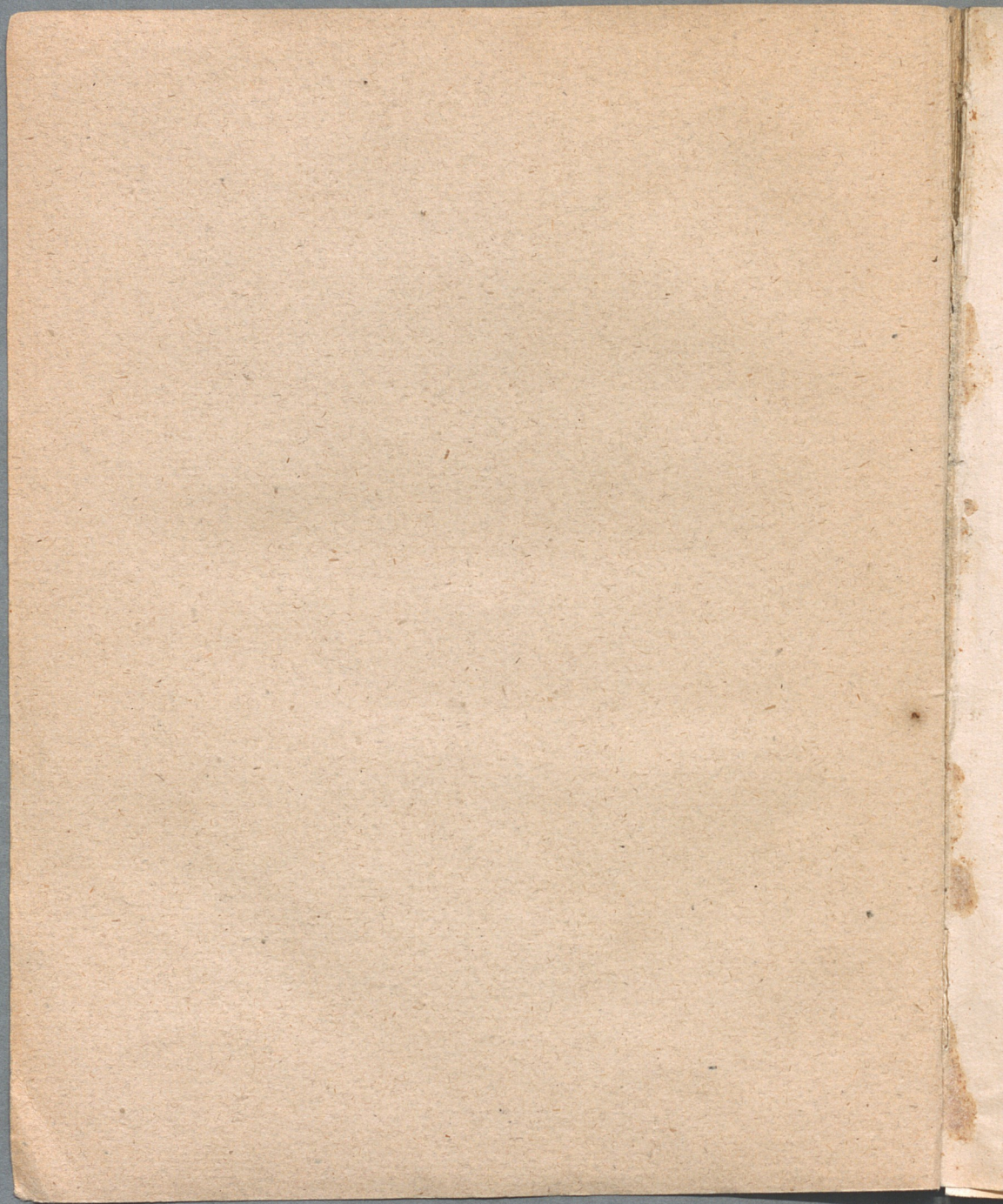
- <http://search.books2ebooks.eu/>

Rudbeckius,
Warmingz Predikan
II Adventus.
1122
Vesterås 1637.

Rudbeckius
Warmingz Pred.
1122
(1122)

116

Warningz
Predikan

Öffuer

Thet Ewangelium / som plä-
ghar förkunnas på then Andre
Söndaghen i Adventet.

Sällin

Wthi Westerås Domkyrko samma Söndagh och
effterföljande Predikodaghar A. 1622.

Aff

D. JOHANNES RUDBECKIO Nericio
Bisshop ther sammastädhes.

Luc. 12: 4.

Saligh är then Tienaren som Herren finner så göta
tå han Kommer / Samteligha sägher iagh idher
han skal settis honom öffuer alt thet han ägher.

Tryckt i

Wasterås

A. D.

1637.

Aff Peder Erickson Wald /
medh Capitelz Tryck.

Apostelen Paulus i sin 1. Ep. til Timoth. i thet 4. cap. säger/ 1. Tim. 4.
 at i the ytersta tidberna skulle somlighe falla ifrå Troonne/
 hållandes sig in til bedrågheligha andar och Dieffla lärdom
 etc. hwilke skola förbiudha Echtenskapet och biudha skona
 maten som Gudh hafuer skapat at tagha medh tackfäpelse etc.

Och i then 2. Ep. thet 3. cap. at vthi ytersta dagbarna wara 2. Tim. 3.
 da kommandes Menniskior som elsta sig sielffua/ girighe/
 stortalighe/ högghärdighe/ försmädare/ Föräldromen oly-
 dighe/ otacksamme/ ogudhachtighe/ okärlighe/ hårdnaclade/
 Skändare/ okyste/ omilde/ hatandes thet godha/ Förrådhare/
 Sffuerdädighe / Vpbläste/ thether mera elsta wälust än Judas.
 Gudh/ haffuandes itt skeen til Gudhachtigheet / men thes
 krafft försaka the.

Apostelen Judas i sin Epistel then 17. vers. Men i mine kä-
 rste/ dragher til minnes the ord som tilförena haffua idher sagt
 varit aff wår HERRes Jesu Christi Apostlar/ at the sadhe
 idher/ vthi ytersta dagbarna skola komma bespottare/ the thet
 gå skola effter sin eghen ogudhachtigha begärelse/ etc.

At så nu tilgär/ at sådana Folk finnes i stor ymnogheet/ ghrs
 icke behoff at bewiisas/ vthan thet at för eghonen.

Och oanseede ärlighen på thena daghen här om Predikas/ och lä-
 res/ at man skal haffua sina saker i acht/ at then daghen icke kommer e-
 nom ochappandes vppå/ etc. Så äro doch så få som thet ansa och på
 hierat leggia: Vthan sw närmare thet lidher at endan/ sw säkrare och
 owolighare synas menniskiorna bliffua om thetas eghen wälsärd och
 Saligheet.

Nu hwru wäl man liete medh Predikande och warnande sy- Ezech. 5.
 nes vthräkta och skaffa/ så moste doch the som Gudh thet haffuer befa-
 lar/ och ombetrodt at vara såsom waktare vthi hans Församling / innet
 thet före vppehålla och stilla tigha/ vthan the måste warna thetas äh-
 rare/ och förkunna them hwru tilstär så frampt the wela frelsa sina eghna
 Siälar/ the moste icke spara/ vthan vphåffua sin röst såsom en basun/ Esa. 58.
 och förkunna Gudz folk thetas misgärningar/ och Israel sina Synder.
 The moste säna them hwadh som tilstundat/ antingen the wela hbra Ezech. 1. 7
 thet eller inthet. Sä.

4. mit .1
Sådana warings Predikningar haffuer man ock på gemene Embes-
res wägnar/ såsom en ibland Bröderna offra aff åskilligha texer hafft
til Gud; Jönsamling/ och särdeles på then Söndaghen och aff thet E-
uangelium som faller then daghen/ nemligha then andra i Adventer.
Entannerligha och någbot widlyffrigt här i Wästerås år 1622. vchi
4. delar/ på fyra Predikodaghar åslagh/ såsom texens widlyffrigheet
kräffde.

85a. 55.

22807

Then haffuer man ock nu trect gort wara/ at lära aff Drycket vth-
gå/ i then wiså förhopning/ at såsom regnet och snön icke icke mdsfalla aff
Dinneten på Jordena vthan the skatta Frucht/ så skola ock Christi
ord antingen the bliffua hörde/ eller läste medh tilbörlich betract i inde/
icke hoos alla wara säfsång och fruchtlöös/ vthan hoos mångom mycken
Frucht skaffa och medh sig haffua. Then samma haffuer iagh ock welar
V. R. tijs sampr wår om Estteligha Åhörarom i gemeen wentighan
dedicera. endeels til at contestera och påminna oss sielfua/ hwadh
wårt Embete kräfsuer i thesa onda och sidsta daghar/ endeels at vpp åctia
någgra til thes störrre slitt och wakenheet i thesas fall och Embete/ och i
gemeen til at påminna oss alla/ hwadh wi måst i thesa tidher stolem lära
wåra tankar löpa vppå och oss ombekymbra/ nemlighan hwaru wij sko-
le tagha oss til wara för Swalgh och Dryckenfkap/ och thenna werde-
nes omsorgh/ wala och bidhian wi på then daghen måtte beståndan-
de bliffua. Inskar at alla the som thesa ringa Sermon läsandes warda
måtte the aff till Saligheet och Ewigh wålsård någbot bliffua förbåtra-
de/ och V. R. tijs sampr medh them honom i bästa måtton vpragha och
vthendha. The medh iagh ock V. R. tijs och alla samptlighen wil
haffua vnder Gud; milderika bestydd molighen alidh beskallat. Aff Wä-
sterås then 23. Söndagh Trinitatis A. 1637.

JOHANNES RUDBECKIUS
Episc. Arosiensis.

CONCIO DOMINICA

II. ADVENTUS.

Evang. Luc. 21.

Wti hörde vthwalde i H. E. Xrans / för otta
 daghar sedhan / huruledes wår H. E. Xre och J. H. s. I. s. e.
 J. E. s. u. s. C. h. r. i. s. t. u. s. / år medh ringa anseende inridin vthi
 Jerusalems Stadh / til at låta sig hylla för en Konung och
 Regent / som skulle sitta på Davidz Stool / Gwinnerligha.
 Nemligan / at han år kommen ridandes / på een Åsna / och
 een Åsinnos Gola / haffuer hafft någhre fåå Lärjungar medh
 sig / och en hoop gemeent folk. Och oanseedt han bekom
 itt mehta hårlighit witnessbörd aff thet gemena folket / i thet
 the vthropade honom för Davidz Son / och then vthloffuade
 Messia / bredde sijn klädher på Wåggen / och höggo quistlar
 aff träån / och strödde för honom / önskadhe honom lycko och
 sadhe: **Skanna Davidz Sone / Velsignat wari**
han som kommer i H. E. Xrans Namn. Så at
 thet tycktes någhot wara: Doch likwål hafuer thet varit gan-
 sta ringa emoot the stoora lyffte och tilseyelser / som the haff-
 ua hafft om Messiae tilkomelse / El. 9. 6. 40: 9. 49: 6. 55: 4. Jer.
 23: 5. 33: 14. Mal. 3: 1. Hållt medhan thet så snart slap aff
 skaffet / at the fåå daghar ther effter / togho fatt på honom /
 dömdo honom til dödhen och korsfäste honom / ther the ock fast
 förachteligha honom förnekadhe och sadhe: tagh bort /
 korsfäst / korsfäst.

Exordi-
um á tráf-
itione.

Nu på thet icke någhon skulle ther aff förarghas / och
 antingen sänks / at han icke wore then rätte vthloffuade Mes-
 sias

fias, eller ock thet wore en slätt och ringa Messias, som naps
 past skulle künna præstera the många walgärningar som Gudh
 igenom Messiam sitt folk loffuat hadhe/ och han self om
 mycket predikade. Och theföre begynna förachta honom/ och
 falla honom ifrå: Haffuer wår Herre Christus/ tree daghar
 thet effter/ förorsakat aff sina Lärjungars frägga/ begynt
 predika för them om een fast annor/ herlighare och anselighare
 sijn tilkommelse/ som skulle skee på then ytersta daghen: Då
 han icke skulle komma så slätt och enfalligt som han nu kom-
 men war: Behan han skulle komma medh stor Maiestet
 och herlighet i Himmelens sky/ och alle Gudz Englar medh
 honom/ til at döma leffuandes och döda. Då skulle han m̄
 godho belöna alla the som på hans ringheet i then första til-
 kommelsen icke förarghades: Behan honom för sin Frelfare
 och Salighgörare vptogho och anammade: Men them som
 hans tilbudna nådh nu förachtade/ skulle han tå effter sin rets
 wijsa dom medh ewigh plågga och förderff i Helwetic straffa
 och heemsökia. Sålom wij vthi wår Christeligha troo om
 honom bekenne: Ther wij säye: Jagh troor på Jesum
 Christum Gudz enda Son: Hwilken är vpfaren
 til Himbla/ sitter på Gudz höggra hand: Dådhan
 igen kommandes til at döma Leffuandes och döda.
 Nu om then andra hans herligha tilkommelse: warde wij
 på thenna stund/ aff hans eggen ord någhot hörandes: Wij
 wele bidhia Gudh om then Helghe Andes hielp och bijsånd/
 här til/etc.

T E X T U S. *Luc. 21. Matth. 24. Marc. 13.*

D Then Tidhen/ sadhe Jesus til sina Lärjun-
 gar: Och skola skee tekn i Solen/ och i Må-
 nen/

Arti cu-
 lus Fidei
 de Reditu
 Christi ad
 iudicium.

nen/ och i Stiernorna. Och på Jordenne war-
 der folkena ängest/ och skola förtwifla. Och Haf-
 uet och wäghen skola mycket bulra: Och Menni-
 skiorna bortorkas för räddhogha skul/ thet aff at
 the förtydha thet som hela werldenne öffuergå
 skal/ En Himmels Krafter skola bäffua. Och
 tā skola the få see Menniskionnes Son komma i
 skynn medh Macte och stoora Herlighheet. Men
 tā thetta begynnar skee/ seer vp/ och lyffter idhor
 huffuud vp/ ty tā nalkas idhor Förlosning.

Och han sadhe them een Ljknelse: Seer på Si-
 konatråd och all Trå. När the knoppas/ kunnen i
 tā see och weta aff idher sielff/ at Sommaren är
 när: Ältså ock i/ när i seen thetta skee/ skolen i we-
 ta/ at Gudz Rike är när. Sannerligha sågher
 iagh idher/ Thetta Slechtet skal icke förgåas/ för
 än thet alt fledt är. Himmel och Jord skola för-
 gås/ men min Ord skola icke förgås.

Men wachter idher/ at idhor Hierta icke för-
 tungat warda medh Swalg och Dryckenstap/
 och medh thetta Lessuernes Ömsorg/ så at then
 Daghen kommer idher förhastigt oppå. En han
 warder kommande såsom een Snara öffuer alla
 som boo på Jordenne. Så waker nu altyd och
 bedher/ at i måghen vndfly alt thetta som komma
 skal/ och stå för Menniskionnes Son.

Exe-

Ingres-
sus, a con-
sideratio-
ne quar-
dam cir-
cumstan-
tiarū. vz.

I.
Temporis

II
Occasio-
nis.

3. Loc.

In hwalde i H. Kranom Christo/ för än wij komme til
thenna Terts Sönderdeelning/ wele wij först öffuer-
wägga någhra omständigheter: Genom hwilka han
theste bättre kan warda förståndet.

Såsom först: Tiden/ när Kristus Gudz Son
thetta haffuer talat. Thet giffuer Evang. tillänna i thet
nåst följande c. och än klarare: Matth. i thet 26. c. nämli-
ghan/ at Kristus haffuer thetta talat två daghar för På-
scha/ då han bleff korsfäst: Thet år om Onsdaghen/ sedhan
han om Palme Sondagh war inridhin i Jerusalem ifrån Be-
thanien.

Sedhan skole wij ock achta tillfället til thenna Chris-
sti Predikan. Thet giffuer Evang. tillänna ther han saghet:
Sed då somlighe sadhe om Templet/ at thet war
prydt medh herligha stenar. Matth. giffuer thet klar-
rare tillänna i thet 24. c. Då Jesus gick sin wäg aff
Templet: och hans Läringar gingo til honom
at the skulle låta honom see Templets bygning:
Då sadhe Jesus til them. Så haffuer thetta varit
tillfälle/ at Christi Läringar haffua förundrat sigh på Je-
rusalems Tempels herligha bygning / och förthenful wiff
henne Christo/ at han skulle ock beskodha henne. Då haff-
uer Kristus sagde/ at then tidh skulle komma/ at thet sköna
Tempel skulle så i grund förstöras/ at ther skulle icke bliffua
Steen på Steen.

Men så haffuer då Kristus in thet
mera sagde them gängen: Behan är ther medh vthgången på
Olioberghet: När han då är tije kommen och haffuer late
sigh nedh til at hwifla sigh: Då äre hans Läringar Jacobus
Johan-

Johannes, Petrus och Andreas kreghe fram til honom/ såsom Marcus berättar: Och haffua fråghat honom/ när thet skulle skee/ och hwadh teku skulle föregå Jerusalems förstöring. Och medhan the meente såsom synes aff Mattheo, at thet skulle icke skee/ at thet Tempel kunde förstöras för Verldenes enda: Haffua the medh thet samma fråghat Christum/ när werlden skulle få en enda/ och Christus skulle komma igen til at döma/ etc.

Ther til haffuer så Christus swarat them/ såsom **E. R.** nu hörde oplåsas.

Til thet tridie skole wij och merkia/ til hwem Christus haffuer haft thenna Predikan/ thet giffuer Marcus tillenna cap. 13. *in fine* ther han säger/ at Christus haffuer sagt: Men hwadh iagh säger edher/ thet säger iagh allom: Så haffuer så Christus icke Predikat thetta allenast för sinom Lärjungom: ochan för allom Christrognom in til werldes nes enda/ at the här aff lärdom och rättelse haffua skola.

Wij wele nu komma til stelffua predikan och henne sönderdela i thesse efterföljande Stycker.

- I. Först wele wij bestodha the tingh som Christus säger/ skole henda för Jerusalems förstöring/ och för then ytersta daghen/ hwilke skulle vara såsom wisse teku ther til/ at the ther på följa skulle.
- II. Så wele wij höra/ hwadh Christus säger om tidhen/ när then yterste daghen skulle komma.
- III. Swru Christus tröstar sina Christrognal/ emoot thet jemmeligha tilstånd/ som skulle vara för then ytersta dagen.
- IV. Och sidst hwru wij skole oss ställa emoot then ytersta daghen/ at wij kunde bliffa beständande.

P A R S I.

Hwadh thet första belangar/ nemligha the ting som skulle skee för Jerusalems förstöring/ och för then ytersta daghen/ så är til wetandes/ at efter thet Jerusalems och Juda Lan-

2

jens

Audi-
torum.
Marc. 13.

Partes- I
excidium
Jerofoly-
me & ex-

Pars: I.
DE Signie
excidium
Jerofoly-
me & ex-

remun-
tionem pre-
sentis.

Jens förföring skulle vara som een figur eller affmålning
til werldens enda och vndergång/ och Lärjungarna hafua
om them bådha tilhopa fråghat: Så giffuer ock Christus
sådana tekn före/ som måst skulle gå för bådha förstörningar-
na/ och the vpretnas här til 13. eller 14.

I.

Signa in
Terra.
i. Pseudo-
Christi &
falsi Pro-
pheta.

I. Thet första som skulle ske för Jerusalems och werl-
denes förföring/ är/ at thet skulle vfstå många falske lärare/
ther om sâgher Lucas altså: Ty många skole komma
vnder mitt namn och sâna iagh året. Matth. sâgher:
Månge skola komma i mitt Namn och sâna:
Iagh är Christus/ och skola förföra många. Et
paulo post, många falske Propheter/ *Et postea con-
jungit, Et miracula facturos ait.* Marcus: Månge

2. Thef. 2.

Theudas
& Judas
Galilæus
Act. 5. Jo-
sephus lib.
10. c. 3.

warda kommande i mitt Namn: Seyandes:
iagh är Christus/ och the skola bedragha många.
These ord äro sâlar/ och Paulus lærer thet samma/ 2. Thef.
2. a principio, ex lib. Eventus. Thetta är så skedt/ bådhe
för Jerusalems förföring/ Och åter nw sedhan emoot werl-
denes enda. Ty först hooff sigb vp en som heet Theudas,
och åter strax effter/ en benemd Judas Galilæus. Om then
förra skriffuer Iosephus *Ant. lib. 20. c. 3.* At han hadhe öf-
uertalt en hoop Judar/ at han war en Prophet/ vthsend aff
Gudhi. The skulle fölia honom til Jordan: Så wille han
låta Jordan vthtorkas för them/ at the skulle gå torrskodda
ther igenom/ etc. Sâsom thet skedde i Josuez tijdh. Men
Fadus the Romares Befalningzman/ sende någhra Fanor
Myttare som them somligha dräpo / somligha fångade medh
Theuda, höggo hans Huffwudh aff och förde til Jerusalem.
Om then andra skriffuer han *Lib. 18. c. 1.*

Jof. Lib.
18. c. 1.
Egytius,

Then tredje war en Egyptier, hwilken gaff sigb ock vth
för

för Juda Folkens Frelsare / och medh 4000 män samlade /
 kom på Olibergbet / och sadhe at han wille så göra / at Jeru-
 salems Stadsmurar skulle så falla som Iericho Murar för
 Josua, och så wille han tagha Stadhen ifrå the Romare. Men
 Felix Landzhöfdingen stäckade sit Krigzfolk emoot honom /
 slogh honom aff 400 män / 200 toggh han fångna / och thenne
 theras Christus flap til flychten.

Hi ante desolationem Urbis.

Effter Jerusalems förstöring / haffuer sigh Barcho-
 chab utgiffuit för Christo, Ther til draghandes Bileams
 Prophetia. Num. 24. At een stierne skulle upgå aff Israel.
 Effter han heet Barchochab een Stiernas Son / vthi R.
 Elij Adriani tjd / hwilken sende sin Krigzmache emoot ho-
 nom / öffuerwant honom / och i samma krigh förstörde och ne-
 dherbröde 70 Slott i Iudæa, upbrende 820 Byiar / och draap
 50000 Judar / som Oros. c. 13. Hist. Eccl. c. 6. berättar.

Huru många andre falske Propheter sigh haffua up-
 häffuit / wore för långt til at förtälta. Epiphanius en Kyr-
 ktio Lärare / som haffuer leffuat widh på 300 år effter Christi
 börd / upräknar 60. Rättare eller falska Propheter / som til
 hans tjd komne woro: Huru mycket flere eller större äro
 sedhan komne. *Nunc numerarentur 600.* Til thes then rätte
 Antichristus Påwen i Rom är upkommen. Och haff-
 uer satt sigh mitt i Christi Kyrkia / Ther om Paulus talar
 2. Thess. 2. Hwilken / oansede at han medh orden icke sägher
 sigh wara Christum eller emoot Christum / vthan heller Chris-
 sti Ståthållare / och alla Christi Zånares Zånare: Likwal /
 effter han tilmåter sig then Abrah som Christo allena tilhö-
 rer / han kallar sigh Gud; Forsamlings huffuud / Gud; För-
 samlings grundwal och Brudhgunne / och han haffuer för-
 wandlat Christi reena Lära vthi menniskio dichte och widste-
 pesser / är han then rette Antichristus, som alle hans kenne-

Barcho-
cab. An-
no. Chri-
sti 137.

Epiphani-
us a Chri-
sti ad sua
tempora
60. häre-
ses enu-
merat.

AntiChri-
stus Papa
Romans.
2. Thess. 2.

II
137
137

Tim. 4. mertie wiina. i. Tim. 4. &c. Är ock sedhan i Ssterlanden
Makomet. upkommen then andre Antichristus Mahomet, som är Chris-
sto uppenbarligha emoot/ och haffuer kallat sig Gudz krasst.
Nostro I wårt och wåra Förältras minne/ är kunnigt/ at icke allenast
Tempo- många falske Propheeter äre upkomne/ såsom Carolstadius,
fc. Zuinglius, Calvinus, Loiola, Svenkofeldius, Mon-
sterus, Knopperdollingus, Fratres Roseæ Crucis, &c.
som haffua förde falsk lära på banen vnder Christi Namn/
i thet the medh Christi ord och Evangelio/ sig haffua welat
förswara:

Ezechiel Metth. Bēhan ock nu för någhre ähr sedhan haffuer en/ Eze-
chiel Metth widh namn/ giffuit sigh vch för sielfue Gudz
Son/ och fått en hoop som haffua trodt honom. *Donec mi-
serè perijē.*

Miracula. Huruleds en part aff thessa/ haffua effter Christi ord
2-Theff. 2. giordt stoor jerteln och vnder: En part haffua welat göra och
inshet kunnat/ är aff Historierna kunnigt. Synnerligha
om Påwen i Rom och hans heligha Munkar/ Nunnor/ och
ordens bröddher/ är kunnigt at the mång mirakel haffua giordt/
och fast flere haffua lughit sigh til/ som thesas Legendeböcker
vthwiissa. The andre haffua icke heller warit fåfänge.

Quor ho- Hurw många thesse falske Propheeter haffua förfört och
mines se- bedraghit / är ock i Historierna anteknat.
duxerint.

Ne in A- The Egyptien 4000. Man. Barchochab mång
poc. c 17. tusend. Påwen mest heela wården/ Arius, Nestorius och
de eo pra- Mahometh måst hela Ssterlanden. The Calvinister och
dictum. Wederdöpare Nedherland/ Engeland/ Skotland/ och en
deel i Zysland.

Allså är thet första som skee skulle/ för Jerusalem förs-
störing och wårdennes enda i sanning skedd och fulbordat.

II. Thet andra som skulle skee/ etc. är Orlich och Bp-
Bella & fe- roor: Ther om sägher Lucas så: Men när i hören
ditiones.

Orligh och Vpproor/warar icke försärade. En
sådant måste först skee/hoos Matth. står. I skole få
höra Orligh och rychte aff Orligh/&c. En alt
thetta måste skee. Thet ena folket skal reesa sigh
vp emoot thet andra. Marcus sammaledes

Är thetta ock fulbordat? Ja: Först strax andra året
effter Christus thetta hadhe predikat/ wille Pilatus insettia
Keysarens belete i Jerusalem Tempel/ther aff bleff itt stoort
vproor aff folket/vthi hwilket många bleffue dräpne. Tredie
Året wille Pilatus tagha Judarnas Skatt/ som war i Dffer-
fistan/ och wenda på een Watulonst/ bleff stort vproor som
Eusebius skriffuer. Thet fierde året bleff krig emellan R. He-
rodem och Aretam R. i Arabien som Josephus skriffuer.

Thet siunde året/ bleff itt stoort vproor i then stoore
Stadhen Alexandria/emellan Judarna och thet andra fol-
ket i Stadhen/ vthi hwilket många tusende Judar/bleffue slas-
gne och ynkliga medhfarne/och på andra sidhan icke mindre.

Thet Sextonde året effter Christi Vpsarelse/är itt
sådant vproor skeedt i Jerusalem på Påsta höghedhen/at
30 tusend menniskior äre måst ihjäl trampade emellan Por-
tarna. Oros. lib. 7. c. 6.

A. 19. Wardt itt stoort vproor emellan Judarna och the
Samaritaner/ at Keysaren medh mödho kunde thet stilla.

A. 21. Wardt Judalandet aff Röffnuare och Trolskarlar
ynkliga plågbat. Josephus c. 6.

I medler tijdh haffua ock varit stor krig ibland an-
nor folk/emellan the Romare och the Parther och Armeni-
er, item medh Tyskland och andra nationer. Til thes thet ta
medh alwar haffuer burit ihoop medh Judarna. I hwilket
hela thet Judeiska Landet/medh Hufvudstadhen Jerusalem/
bleff jemmerliga förstörde.

Eventus
Seditio-
nes & Bel-
la ante e-
versiohem
Jerosoly-
mae.
Eusebius.
Josephus
Ant. lib. 16.
c. 7.
Oros. l. 7.
c. 6.
Joseph.
Ant. l. 20.
c. 6.

Seditiones
& Bella
post exci-
dium Ie-
rosolymæ
cum
Parthis.
Persis.
Vandalis.

Hwadth Krigth och Örligh haffua warit efter Jerusa-
lems förstöring/wil man allenast i Summenis förtälja. Först
medhan the Parther woro någhot mechtighe/ krigbade the
mäst medh the Romare så när 200 åhr. När theas Rege-
mente kom til the Perser/ haffua the Perser förde mechtigh
krigh medh the Romare widh 400. åhr.

Sedan äro the Wender infalne vthi Hispanien, tå-
dhan in vthi Africam, haffua fört mång och blodighe krigh
medh the Romare/ och Landzens Inbyggjare i någre hundra-
de åhr.

Gothis.

Efter them äro komne the Gøther/ aff hvilka en deel
haffua intaghit medh krigh och blodz vthgiutelse Rom och
Italien, en deel Franckerike/ en deel Hispanien, och haff-
ua ther lenge medh krigh regerat och sigh försvarat.

Longo-
bardis.

Efter them äro komne the Longobard r, hvilke intet
bättre haffua farit fram/ vthan medh krigh/ brännande och
sköflande/haffua intaghit thet ena landet efter thet andra/
til thes the ock vthi Italien äro bleffne sttiandes.

Hnnnis.

På them haffua fölgde the Hunner medh theas K:
Attila, hvilken inz moord och brand haffuer giordt thet Ro-
merske Ryket en odrågheligh skadha/ til thes han ock aff the
Gøther och Romare wardt nidherlagd.

Saracenis

Ther på haffua tå folgde Mahomet och the Saracener,
hvilke jempt och sampt haffua krighat medh the Christne/ fått
och giordt stoor skadha. Til thes the Fransoser äro tå drag-
ne emoot the/ och haffua driffuit them vthu thet heligha Lan-
det/ och haffua ther regerat wid påh 90. åhr. Til thes the
Ægyptiske Caliphæ haffua them vthdriffuit / och the åter aff
the Saracener äro fördressne.

Reges Ie-
rosolymo-
rum.

Caliphæ.
Ægypti.
Turcz.

Om sidher år Turken komet/ och haffuer fått the Sara-
ceners macht/ hvilken nu i 300. åhr haffuer på thet hefti-
gaste belkrighat the Christne.

Inte-

Uere qua bella inter Turcas & Tartaros, inter Tart. & Musc. inter Musc. & Pol. inter Musc. & nos, inter Esiones & nos, inter nos & Danos, Danos & Norvegos, Danos & Anglos, Anglos & Scotos, Anglos & Gallos, Gallos & Hispanos, Gallos & Italos. non potest referri. Etiam nunc hodie Bella sunt omnium maxima.

At när man wil grane öffuerwägga Historierna ifrån Christi tids/ skal man befinna/ sögga annat än jempt och sampt krigh allestädhes i wårdenne: Hwilket wissar alt at Christus ock här vthi haffuer sagde sant.

III. Och stoor Jordbäffning skal warda mon- gestädhes, Ar ock thetta skeede? Ja strax är effter Christi börd.

III. Terræ motus.

- 1. A. 66. Vthi Asia äro the Städher Laodicæa, Hierapolis, Colossæ, aff Jordbäffning förfalne.
- 2. A. 70. Skedde een gruffueligh Jordbäffning try år för Jerusalem förstöring/ om hwilken *Plin. lib. 2. cap. 33.* At then Koppardören sprang vpi Jerusalem Tempel om natten/ som 20. karar icke kunde vplåta/ skedde aff Jordbäffning.
- 3. A. 80. Blesfue tree Städher på then Sen Cypro aff Jordbäffning i grund nidsfalne. *Oros. c. 9.*
- 4. A. 107. Blesfue fyra Städher i Alien, två i Græci- en, och tree i Gallatien aff Jordbäffning för- störde/ *Oros. lib. 7. c. 12.*
- 5. A. 243. War een sådana Jordbäffning/ at många Stä- dher m3 folk och ale blesfue aff Jorden vpslukne/ Capitolinus.
- 6. A. 264. Woro många och store Jordbäffningar i många daghar/ och ale mörcke öffuer Jorden/ som *Trebellius* skriffuer.
- 7. A. 341. Blesfue många Städher i Österlanden aff jordbäffning förstörde, 8. A. 344.

8. A. 344. Blevf then store Stadhen Antiochia, och
 många andre mest i Österlanden itt heelt åhr aff
 jordbåffning / *Kalade / Trip. l. 4. c. 10.*
9. A. 369. War stoor jordbåffning öffuer hela wården/
 så at Haffuet gick in på Landet/ och mångestådes
 fördränckte många Stådher/ och orefnande myc-
 tit folk/ *Trip. c. 15 Ammianus lib. 26.*
10. A. 400. War stoor jordb. i många daghar/ *Hist. Trip.*
11. A. 544. War een allmenneligh jordbåffning öffuer hee-
 la wården. *Rerum, Rom. lib. 16.*
12. A. 546. War een stoor jordbåffning i Cōstantinopel.
13. A. 547. Worom många jordbåffningar förnemlig i By-
 zantio. *Procopius.*
14. A. 558. War een stoor jordbåffning i Constantinopel
 i tyso dygn/ *Agathias lib. 5.*
15. A. 560. Förgick then Stadhen Beryto aff jordbåf-
 ning och the dyar Coi skakades och båsuade.
16. A. 633. War een stoor jordbåffning i Juda Landet
 och itt Swård syntes på Himmelen i 30. daghar.
17. A. 714. War ock een jordbåffning i Syrien.
18. A. 749. War een stoor jordb. i Const: itt heelt åhr/ så
 at mång hys/ kyrkior och kloster i grund förföl-
 lo. *Ammianus.*
19. A. 747. Behi Juda Landet/ och synnerligha i Jerusale.
20. A. 750. War een grusueligh jordb. i Syrien och Meso-
 potamien, ther igenom hela Stådher, bleffue
 förde aff rumet. *Annales.*
21. A. 791. War i Fehr. månat een stoor jordbåffning i
 Constantinopel.
22. A. 797. War een grusueligh jordb. på then Sön Cre-
 ta, item Sicilia, och een ånor i Constantinopel.
23. A. 1021. War een stoor jordbåffning i Bayren.

24. A. 1170. War een stoor jordbäffning i Tyskland.
25. A. 1345. War een skräckeligh Jordbäffning i Tyskland på Pålsmefo dagh / så at många Slötte / Hws och Byar / föllo om kull och förginges.
26. A. 1443. War een stoor jordbäffning i Pälén / Ungereñ och Bemen / så at hon gjorde myckin stadha.
27. A. 1510. War stoor jordbäffning i Italien och Constantinopel.
28. A. 1619. I Tyskland. Sethus Calvisius.

IV. Och Hunger. Är ock theta stede? Ja.

1. A. 46. Wardt en hård tigd och Hunger i Juda lant det / om hwilke Agab^o hadhe propheterat. *Act. 11. in fine.*
2. A. 48. Gick then Hungeren öffuer hela werlden.
3. A. 51. War en stoor hunger i hela Grækeland.
4. A. 52. Wardt sådana hunger i Rom. All theta för Jerusalem förstöring.
5. A. 165. Hunger och Pestilentia i Rom.
6. A. 189. Stoor hunger i Rom.
7. A. 316. Stoor hunger och pestilentia i mång Land. *Hist. Eccl. lib. 9. c. 8.*
8. A. 337. Bleffue otalighe tusend Menniskior dödde aff hunger och pestilentia i Syrien och Cilicien.
9. A. 374. En stoor hunger i thet Landet Phrygia.
10. A. 375. Aree effter gick han öffuer flere Läd. *Trip. l. 7.*
11. A. 537. War en stoor hunger i hela werlden. *C. 30.*
12. A. 604. Stoor hunger i hela werlden / synnerligha vthi Italien. *Palmèrius.*
13. A. 660. En stoor hunger i Franckerike.
14. A. 708. Stoor hunger i try år i Rom. *Palm.*
15. A. 718. Stoor hunger i Thracia och Gracia.

IV.
Fames
& Anno-
na cari-
cat.

16. A. 898. War sådana hunger i mång Land/at Mens
niskfiorna åto hwar andra vp. Abbas Ursberg.
17. A. 932. Stoor hunger i Franckerike.
18. A. 945. En stoor Comet och stoor hunger ther effter
i mång Land. Abb. synnerligha i Franckerike.
19. A. 1006. Stoor hunger öffuer hela werlden. Vincen-
tius lib. 26. spec. hist.
20. A. 1058. Dyr tidsch i Påländ och antor Land.
21. A. 1194. Hunger i Franke rike.
22. A. 1221. Regn hela wå:en/ och ther effter hunger och
dyr tidsch i try åhr/ Synnerligha i Påländ.
23. A. 1233. Hunger i Franckerike.
24. A. 1235. War sådan hunger i Francia och Aquita-
nia at folket åto gråås och hód. Vinc. sp. c. 137.
25. A. 1314. Hunger i try åhr i Litthoven / Påländ och
Ryfländ.
26. A. 1351. I Franckerike.
27. A. 1361. I Påländ.
28. A. 1374. Stoor hunger i tw åhr i Italien.,
29. A. 1528. In Insubria & Venetijs multi fame peri-
erunt.
30. A. 1529. Noribergæ, Venetijs & alibi.
31. A. 1541. item 42. Stoor Hunger mångestådes.
32. A. 1560. Stoor hunger i månge Land.
33. A. 1580. Sammaledes.
34. A. 1597. Här i Swerighe och flerestådes.
35. A. 1602. I Swerighe/ Finland och Liffland.

V. Och Pestilentier. Thetta år ock skeedt.
Pestis & 1. A. 70. Tw år för Jerusalem's förstöring war sådana
Morbi cō- tagiofi, Pestilentia/at i Rom allena bleffuo30000. mens-
niskior dödhe. Ther om Suetonius och Eutropius
skriffua. 2. A. 83.

- 22
2. A. 83. Een så stoor Pestilentia i Rom som hen aldrig för warie hadde. *Eutropius.*
 3. A. 165. I Rom.
 4. A. 168. I mång Land.
 5. A. 173. War een sådan Pestilentia i hela werlden / at hela then Romerska Krigsmachten måst vthdödde.
 6. A. 254. Gick Pestil. måst öffuer hela werlden / synnerliggh vthi Alexandria och Egypten om hwilken *Cypr. de Mortalitate*
 7. A. 264. Een stoor Pestil. i Rom och Italien. *Trebellius.*
 8. A. 316. I mång Land. *Hist. Eccl. lib. 9. c. 8.*
 9. A. 565. Een stoor Pestil. i Italien. *Palmerius.*
 10. A. 590. Een stoor Pestil. mångestüdes. *P. Diaconus.*
 11. A. 651. I Italien.
 12. A. 683. I Italien och Room. *Palmerius*
 13. A. 746. Begyntes Pestil. i Sicilien, och gick öffuer hela Græcien och alla Dnyar i Hassuet.
 14. A. 747. Året effter kom hon in til Constantinopel och vthödde Staden. Då syntes ock blodighe forsk på klädhen.
 15. A. 748. Sama Pestilentia warade thet tredie året.
 16. A. 1089. Een brinnande Pestilentia. *Spec. Vincentij.*
 17. A. 1092. War een stoor Pestil. och boskaps dödh.
 18. A. 1125. Een stoor Pestilentia i Tyskland.
 19. A. 1157. Stoor köld / myckin snö och Pestilentia.
 20. A. 1167. Een stoor Pestil. och månge Herrar och Förstar dödde.
 21. A. 1186. Stoor Pestilentia i Rusland och Palanda.
 22. A. 1305. Comet och Pest. öffuer hela wården. *Chron. Saxon.*
 23. A. 1315. Regnade hela Sommaren / och folgde een sådan pestil. at tridie delen aff Menniskiora på Jorden dödde bort. E ij A. 1317

24. A. 1337. Sådän Pestilentia i Tyskland/at mång tusend
dödde i en Stadh.
25. A. 1347. Pestilentia öffuer hela werlden / i Florens
dödde 60000 Meniskior/i Lybeck 40000. & alib.
Kallades här i Swerie Dighre dödden.
26. A. 1362. Een häfftiogh pestil. öffuer hela Engeland och
Skottland.
27. A. 1401. Een sådan Pestilentia i Italien at i Florens
30000 dödde. Palmerius, &c.
28. A. 1423. Pestil. i Italien.
29. A. 1425. Pestil. i Pöland.
30. A. 1427. I Tyskland.
31. A. 1549. I Prynßen. och fleere städhes.
32. A. 1563. Begyntes Pestil. och gick några åhr åslaggh
öffuer hela Europam. och här i Swerie i R.
Erichs tijdh.
33. A. 1574. Een hefftiogh Pestilentia i Benedigh.
34. A. 1602. och 3. Här i Swerige och Tysland.
35. A. 1623. Här i Swerige/ etc.

VI.
Signa in
Cælo.

VI. Och stoor tekn skola skee i Himmelen.
Sedhan står: Och skola skee tekn i Solen och i Må-
nan/och i Stiernorna. Hoos Matth. står: Och strax
effter then tydhens wedermödho/skal Solen bliff-
ua mörk/och Månen skal icke giffua sitt skeen/och
Stiernorna skola falla aff Himmelen/ och Him-
melens kraffter skola häffua. Marcus sammaledes.
Hwadh tekn som äro skedde i Himmelen för Jerusalems
förstöring/ Kan E. R. läsa i Psalmboken/i Jerusalems för-
störings Historia.

- 1. Synes en Comet som ett Svärd i tre heele åhr igenom/
- 2. en stridh på Himmelen aff vhrustat Krigsfolk/ en stoor
- 3. gny och een ropande röst: Läter oss fara hädhan.
- 4. A. 51. Synes tre Solar på Himmelen som bleffuo i een/
- 5. A. 54. Synes och tre Solar. *Plin. lib. 2. c. 23.* (70.
- 6. A. 61. Bar Solennes förändkelse i Maj Månan. *Plin. l. 2. c. 2.*
- 7. A. 66. Synes en stoor Comet, och mång Under/ *C. Tacitus.*
- 8. A. 99. Solennes förändkelse. *Entrop.* Then daghen dödde
- 9. A. 241. Bar een sådan Solennes förändkelse/ at daghen syn-
- 10. tes mörct som een natt. *Ful. Capitolinus.*
- 11. A. 350. Solennes förändkelse.
- 12. A. 394. Synes såsom een Duffua aff eld i Himmelen i 30.
- 13. daghar.
- 14. A. 400. Synes all Himmelen såsom brinna aff eld.
- 15. A. 454. Synes en Comet, Himmelen brinna/ och såsom elda-
16. spekar på Himmelen/ och mång annor teckn.
- 17. A. 557. En Comet såsom en speg. *Annal.*
- 18. A. 570. Krigshärar aff eld så at blodh ran ifrån them / och se-
19. dhan regnade/ och många hws fördrönte.
- 20. A. 594. En Comet en heel Månad. *Palmerius.*
- 21. A. 673. Steen såsom en eld vchur Himmelen i nyio daghar a-
22. slagh/ så at Wennisfiorna på Jordenne ther öffuer
23. mycket bäffuade och förstrecktes. *Palmerius.*
- 24. A. 676. Synes en gruffueligh Comet. i heela tre Månader.
25. *Palmerius.*
- 26. A. 695. Een sådan solennes förändkelse/ at stiernorna om da-
27. ghen synes på Himmelen.
- 28. A. 729. Synes två Cometer i fempron daghar / then ene
29. gick vp för solen/ then andre folgde solen när hon gick niddh.
- 30. A. 735. Synes Himmelen brinna.
- 31. A. 745. Synes en Comet i Syrien.
- 32. A. 761. Synes två Cometer, en öster i twio daghar.
33. en väster i 21. daghar. *Samma åhr Sol. förändkelse.*
- 34. A. 763. Äter en Comet öster vth.

25. A. 767. Synes stjernor falla aff Himmelen.
26. A. 798. Gaff Solen i 17. daghar inret seer. Ther aff bleff
Kejsaren Constantinus blind och sedhan dräp in.
27. A. 803. Woro tree Månans förändelser och een Solenes
förändkelse. *Vincent.*
28. A. 809. Två Solenes och Månans förändelser. *Abbas Urs.*
29. A. 813. Solenes förändkelse.
30. A. 839. Synes en Comet. *Vincent. spec.*
31. A. 842. En Comet i Aquario.
32. A. 880. War en så stoor Solenes förändkelse at ock stjernor
na på Himmelen synes när nyo slogh. *Spec. Vinc.*
33. A. 945. Synes en försträcketligh stoor Comet öfuer Italien.
Abbas.
34. A. 969. Solenes förändkelse.
35. A. 1033. Solenes förändkelse.
36. A. 1039. Solenes förändkelse.
37. A. 1066. Synes en Comet om Påska tids i 14. daghar.
38. A. 1106. En stoor Comet i Jaston.
39. A. 1154. War Solen hela daghen förändrat. *Abbas.*
40. A. 1180. Solenes förändkelse.
41. A. 1187. Solenes förändkelse om Missonmars dagh.
42. A. 1111. Synes en Comet i Påländ 18. daghar.
43. A. 1264. Synes en Comet i tree Månader.
44. A. 1305. En Comet i Dymbelwetan/ på hullen folgde Pe-
silentia öfuer hela werlden.
45. A. 1337. Synes två Cometer tillika/ en warade fyra Må-
nader/ then andre två.
46. A. 1415. Een gruffueligh Solenes förändkelse / Tartaren föll
in i Ryssland.
47. A. 1439. En Comet i Påländ.
48. A. 1456. En Comet hela Junij Månad. skedde ock mång vn-
der. Regnade blodh i Rom: Kört i Liguria etc.
49. A. 1472. Synes tree stoor Cometer.
50. A. 1491. En Comet och solennes förändkelse.
51. A. 1500. En Comet i Norr *Chron. Pol. l. 4. c. 76.*

- 52. A. 1506 En Comet ock i Norr.
- A. 1527. En stoor Comet: på hwilken fölgde stoors Krigh i Un-
geren/ hunger i Tysland ock stoor Flodh i Holland.
- A. 1531. 32. 33. 38. Synnes ock Cometer.
- A. 1540. Solenes förinbrtelse.
- A. 1556. Och 58. Cometer.
- A. 1572. Synnes then nya stiernan i Cassiopæa i 15. Måna-
der.
- A. 1577. En stoor Barbat Comet i två Månader.
- A. 1600. 1605. 1607. Åro Synne nya stiernor om hwilka Sigf.
Aronis haffuer skriffuit.
- Solenes och Månens Förinskelsor skee nu så tidha at 2. 3. eller 4.
måst hwart år besinnas. Såsom A. 1609. Månens
2. Solenes 3. A. 1610. Månens 2. solenes 2. A. 1611.
solenes 2. 1612. månens 2. solenes 2. 1613. månens
2. solenes 4. 1614. månens 2. solenes 2. 1615. sole-
nes. 2. och så bortt åt. Then stoore Cometen som syn-
tes A. 1618. minnes wi ån nu måst alle/och hans bety-
delse/ Gudh bårre/ åhrlighan förnimme.

VII. Och Haffuet och Wåghen skola mycket
bultra. Thetta år ock skeedt.

VII.
In Mari.

- 1. A. Ch. 369. Flödde haffuet in på Sicilien och andra Land/
fördrenckte många Stådher/och oreknande myc-
ket folk allstädz. Trip. c. 15.
- 2. A. 545. Flödde Haffuet i Thracien fyra milj vppå lan-
det/ fördrenckte mycket folk. Rerum Rom.
- 3. A. 547. Flödde Nilus i Egypten så högt på Landet/
som han aldrig förra gjorde hadhe. Procopius.
- 4. A. 590. Flödde Haffuet högt vppå landet i Italien.
Diaconus.
- 5. A. 1086. War stoor watuflodh mångestadz/ synnerligha
i Italien, och Siskarna i watnet dödde bort.
Spec. c. 82.

XI

A. 1126.

6. A. 1126. En stor watuslodh i Rom.
7. A. 1170. En stor watuslodh i Tyskland.
8. A. 1374. Flödde Rhenströmen så högt at många Städer/ synnerligha Köllen ther aff ynkliga försderffuades.
9. A. 1476. En stor flodh i Påländ. *Chron. Pol. c. 71.*
10. A. 1495. Flödde Istula högre än någhon tidh förr.
11. A. 1535. War en stor flodh i Påländ och Tyskland. Swadh för stora och förderffueligha watuslodher hafva varit på Tyska sidhan/ i Holsten/ i Hålland och flere städer i vår tidh/ the äro än i minnet/ och görs icke behoff här införa.

VIII. VIII. Men för alt thetta skola the tagha fatt på edher/ och försöllia edher och öfuerantwarda edher in på theas Synagogor, och i Hechtelse/ draghandes edher in för Konungar och Förstar/ för mitt Namn skull.

.IIV
inM al

Act. 14. A principio per totum C. .IIV
Act. 5. In medio & fine.
Act. 7. Hurw the foro medh Stephano, och hurw han sigb förswarade.
Act. 25. Hurw paulus bleff framhaffd för K. Agrippa och Felto.
2. Cor. 11. Paulus förtället korteligha sitt lidhande.
Om the andra Apostlarna hörer man på theas daghar.
Om andra theas effterkommande/ wina Ryrkiones Historer.

IX.
Apostolori prom-
ptitudo ad
fese defe-
dendum,

IX. Så håller thet fast vthi idhor hierta/ at i in-
gen omsorg hafuen huru i skole förswarader/ 2.
At thetta är ock skeede wina och betyggha Apostla gers-
ningar i äffskilligh rumm. X. På

Filijho-
minis.

skal synas Menniskiones Sons tekn i himmelen.
Hwadh thetta skulle vara för itt tekn/är man wäl icke
aldeles wijs uppå/antingen thet skulle synas något forþ i him-
melen/eller någhot annat märkelighit sällsynt tekn/näst för
then ytersta daghen. Doch äre många lärde i then mening-
gen/ at effter thet een ny stierna som syntes i Österlanden/som
ledhsaghade the wisse Mån til Bethlehém, war ic tekn til
Christi Gødelse/och första tillkommelse i werldenna: Så skul-
le ock een sådana ny stierna på Himmelen/bekodha hans an-
dra tillkommelse/ til at döma leffuandes och döddha. Och all-
then stund för någre åhr sedhan i wår tidh/ så man se eff
A. D. 1572. och 73. Syntes een sådan Ny Stierna på Hime-
melen/som lyfte öffuer alla andra Stiernor/som icke ifrå werl-
denes begynnelse förr sedd war/ vthi thet teknet Calliopæa,
äre många fulkomlighen i then meningen/at hon skal vara thet
Menniskiones Sons tekn som Christus här om talar. Zy
alle andre Cometer eller nya stiernor/som äro sedde the äro
sedde i Wädret vnder Månan. Men thenna är sedd i sielffe
ua Himmelen/ högdé öffuer Månan: Så at många thet
öffuer sig haffua förundrat.

Conclu-
sio.

Objectio-
nes quæ-
dam ea-
rumq; re-
futatio.

Står förthen skul nu inthet aff thessa tekn tillbaka/ thet
man sig haffua kan; Vthan sielfsua HERRans Jesu Chris-
ti tillkommelse i Skyen/medh alla sina H. Englar til domen.

Hwurdana Christi tilkommelse skal vara/wil man nu
inthet omtala mera än Texten sielff förinålär; allenast;

Wil man förleggja någhra insaghor/ som wäl ingen rätt
Christen kan medh alwar här emoot bära; Vthan antingen
någhon Hedning kunde införa/ eller ock Dieffuulen sielff
kunde een Menniskia ingiffua. Såsom

1. At Christus kunde sådant haffua propheterat aff en
Spådoms Ande/eller ock 2. aff Astronomist konst. eller ock

3. at

3. at han haffuer sådant spæde aff een hendelse/ at effter sådant
tekn woro ockmåst för i werldenne skedde/ kunne the ock an
skee/ at om han råkadhe på/ så woret gott/ hwar och icke/ ha
dhe kan likwål någhet Propheterat thet som gossuo honom
anseende/ etc.

Til thet första swarar man/ at Christus Gudz Son R. ad
Primam.
1. Sam. 28.
haffuer icke aff någhon Spådoms anda thetta Propheterat,
såsom then Dwinnan i Endor om Sauls dödh/ etc.

För ty/ först så plågha sådana Spåmän/ tala mechta
märkte/ så at man thet neppligha kan förstå/ och at man thet
så kan vchydha/ som thet sedhan hende sig: Men nu är Chris
sti taal så klart/ såsom han sielff hadhe skat och seede vppå/ huru
thet i Werldenne gånget woro.

Sedhan plågha Spåmän/ när the råka en gång eller
två vppå at seya sant/ så plågha the åter så feelt och liugha
många gångor thet bredhe widh. Men Christus haffuer i
alt thet han föresagde haffuer icke thet ringesta seelat/ etc.

Ther aff kunne wi tryggeligha effter H. C. Krens Gudz
eghen befallning Deut. 18. besluta. At han icke aff sig sielff/ Deut. 18.
eller aff någhon Spådoms anda: Vthan aff Gudhi send/
thetta Propheterat haffuer.

Och hoos Elaiam c. 44. v. 25. Jagh är Herren Esa. 44.
som gör the Spåmäns tekn om inthet/ och gör
the teknatybare galna/ then the wijsa tåbaka driff
uer/ och gör thetas konst til dårskap/ men han
stadfæster sin tienares ord/ och sin bodskapz rådhy
fulkomnar.

Til thet andra/ at Christus kunde sådant haffua spæde ad 2dam.
aff Astronomist konst/ at han haffuer kunnat vchaff Him
melens Constitution see at sådant kunde henda. Så är

thetklare / at Christus haffuer sådana konst inthet Studerat.
Ty strax i sin barndom haffuer han varit Landzskycheigh i E-
gypten, sedhan haffuer han varit hemma hos sina Föräls-
drar / och tient them alt in til thet han inträdde i Predikocem-
bet / och haffuer på ingen högh Schola eller Uniuersitet
Studerat.

Och så fast han än Astronomiam til pricka hadhe
Studerat, så äro doch inge Astronomi som kunna förkunna
sådana tekn som thesse äro / Solens och Månens förmörkel-
ser allena vndantaghande: Men hwadh the andra widloms-
mer / såsom jordbåffningar / Cometer, Wattuslodher / hun-
ger och Pestilentier / weta the så mycket aff som en Bonde / som
går widh ploghen / mycket mindre haffuer någhon Astrono-
mus kunnat weta prophetera om Jerusalems förstöring och
Juda folksens endeligha vndergång / och än fast mindre om
Christi Evangelij Predikan och wedertaghelse i hela werl-
den. *Ideoq; cum talia conentur, Prognostica & quidem me-
rito Liugare böker uocantur.*

Ad Teste
2127.

Sidst haffuer icke heller Christus aff gifning sådant kun-
nat prophetera: Ty tå hadhe han sw i wisone i mång styce
ken farit wil / eller nogot annat kunat prophetera, såsom och
affuen så wål förr woro hende i werlden som thetta.

Såsom / han hadhe kunnat prophetera om någhon all-
menneligh wattuslodh skulle komma / såsom i Noe tijdh sked-
de / eller at Solen skulle stå stilla såsom i Josua tijdh / eller
gå tilbaka såsom i K. Hilkia tijdh / eller han hadhe kunnat pro-
phetera at thet skulle bliffua een låra öffuer hecla werlden /
och inge falske lärare meer wara / såsom nu någhra galningar
prophetera: eller thet skulle bliffua en allmenneligh fridh i
hecla werlden / såsom i hans tijdh war / eller at Juda folket
skulle wål bliffua förskingrat och Jerusalem förstördt / men
åter igenkomma / och vpbyggias / som förr skedde.

Men

Men sådane haffuer Christus inthet sagde / förty han haffuer wäl seedt. at thet inthet så meer stee skulle.

Haffuer förthenstul wår HEDre Christus hwarcken aff någhon Spådoms anda / eller aff noghon Stiernekilare konst / mycket mindre aff noghon omwis gisning thetta sagde: Behan aff Gudhomeligh wijsheet och atwetenheet.

Haffuer nw Christus alt thetta sagde och propheterat aff Gudhomeligh wijsheet / och the Tretton Stycker eller Tegn som wij nw haffue hörde vpråkna. äro alle i sanning skedde / är omöyeligheitt annars än the Siortonde moete ock i sinom tijdh stee och fulbordas: Nemligba / at **Menniskones Son skal komma i Himmelenes Sky / etc.** Helt medhan the icke allenast Christus thet haffuer propheterat och loffuat: Behan ock långdt tilförenna Daniel Propheten i thet 7. cap. then 10. then 13. och 14. Versen thet samma förkunnat och före sagde haffuer.

Dan. 7.

Thetta är nw talat om thet förra Stycker.

DOCTRINA.

Hwadh wij här aff wijsdhare skole Lära giffuer of Christus sielff tilkenna medh een Liknelse / ther han sagher: Seer på fikona träån och all träå / när the knoppar kunnen i så see och weta aff edher sielffua at Sommarens år när / alt så ock i / när i seen thetta stee / skolen i weta at Gudz Rike är när. Thet är: Wij skole här aff thetta lära: At medhan wij see the tegn som Christus sagher skulle gå för then ytersta daghen stee är från år / tijdh frå tijdh / mera och idkelighare än förr / at thet fast tijdher äth sielffua HEDrans tillkommelse.

Regnum Dei prae foribg etc.

Det oanseede thet haffuer någhot drögg / skole wij of

D ij

ther

thet öffuer icke förvandra / ty för en härligh Sommar på-
 ghar gå een lång och kall Vår. Medhan tå then ewigh-
 warande och öffuer mäcton Sköne och lustighe Sommaren/
 i Gud; Nijfe allom Gud; Barnom tillstundar och förwäntes/
 måste ock thenne bedröffuellsens Winter i thenna werldenne/
 ock någhon stund och skamper wara/på thet tå Sommaren
 kommer/må han oss thes liuflighare och kärkommare bliffua.

Ther hoos / oansedt thet synes för oss som här lessue i
 forgh och wedhermöda/ noghot långt och dröghsampt wara:
 Så skole wij doch weta at thet är inthet så för HEDRanom
 warom Gudh vthi hans herligha Nijfe/ hoos hwillen en dagh
 är såsom tusende åhr/och tusende åhr såsom en dagh/som Ap.
 2. Pet. 3. Petrus här til swarar/ i sin andra Epistel thet 3. cap. Och
 skolom förthen skul fly all säkerheet och sömnpachtigheet/oc wa-
 ra vthi godh bereedning/ at vndså honom på hwadh dagh och
 stund han komandes warder/ såsom wij i thet fierde Stycket så
 widare höra.

P A R S. II.

II.

Quid
 Christus
 de tempo-
 re extre-
 mi iudicij
 dicit.

Wij wele komma til thet Andra/och höra hwadh Chris-
 tus tå säggher om Tjdhnen : När tå then yterste
 daghen skulle wara til at wänta. Ther om skole wij achta
 thesa try Stycker.

- I. At then yterste daghen icke skulle komma noghot brätt/effter
 Christi vpsarelse til Zumbra.
- II. At han icke heller förmyckit lenge skulle dreöia/vthan är nu
 snart förwentande.
- III. At på hwadh dagh eller åhr han skal komma/ät inthet vppen-
 bart/ ey heller weet thet någhor Mennistia.

f. Extre-
 mum Di-
 em non
 statim aut
 breui post
 Christi Af

Först : At then yterste daghen icke skulle noghot brätte
 komma effter Christi vpsarelse. Säggher först Christus medh
 klara ord/ther han så säggher : När i hören Drligh och
 Bpvoor/ ty sådant måste först skee/etc. Men thet
 är

är icke strax enden. Item, Skola bliffua Pestil-
lentier och hunger/ etc. Så skal nödhen alraförst
begynnas.

ceufone
in caelo
venturū.

Thet samma kunne wij see aff the lifnelser som Christus
brukar Matth. 24. Thet then Hwshbondens Dienare säger:
Min Herre kommer ännu icke brätt. i thet 25. c. står
Så nu Brwdhgummen drogde. I then andra Lif-
nelser. En lång tjdth thet effter kom the Dienares
Herre. Paulus 2. Thes. 2. Herren kommer icke
vthan tilförenne skeer affall/ etc. 2. Pet. 3. quog.

Matth 24.
Matth. 25.

Til thet andra: At thet nu icke mycket lengre kan dröya/
see wij ock aff Christi ord. Hoos Matth. och Marc. thet så står/
Men strax effter then tjdzens wedhermödha:
Explicetur. Thet samma lärer Paulus 2. Thes. 2. At på
Antichristi eller Påwens tyranni skulle Christus göra
en enda/ medh sin tilkommelses oppenbarelse: Al-
sumatur..

2. Thes 2.
2. Pet. 3.
II. Quod
dies extre-
mus non
admodum
diu differe-
rendus.
2. Thes. 2.

III. Behaff Eliæ prophetia om Sex tusend år/ som werl-
den skulle stå/ aff hwilka nu 5000. och på thet 700. äro för-
ledne.

IV. Effter Gudh haffuer skapat all ting i sex daghar/ och
på then stunde hwiladhe han sigh.

V. Effter om Christo haffuer varit propheterat, at han
skulle komma vthi ytersta dagharna. Esa. 2. och Mich. 4. am-
plificetur..

Esa. 2.
Matt. 4.

VI. Effter the fyra Monarchier, om hwilka Daniel haff-
uer propheterat, på hwilka domen skulle fölla/ haffua nu
 varit. Item Zurkens Rike.

VII. Effter all teln äro nu skedd/ som bewijst är.

Thet tridie: At ingen Menniskia meet på hwadh år
 eller

III. Quod

nemo
Mortalium
Annum
vel diem
extremi
iudicij sci
at.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

ad.

eller dagh Christus skal komma. Men om then daghen
och then stundena weet ingen/ icke Englarna i
Himmelen. Marcus sagher ock at Sonen icke thet wiste.
Quod explicetur. Thet samma kunne wij ock see aff the Lijl-
nelser som Christus brukar. 1. Lijka som the i Noæ
tjdh inthet wiste aff/ etc. 2. Jweten icke hwadh
stund edher Herre warder kommande. *Iterum*
Then stund icke menen/ warder Menniskiones
Son kommande. 3. Så kommer thens Ziena-
rens Herre then dagh han icke wenter honom/
cap. 25. Jbesutet om the 10. Jungfrur/ Waker ty i we-
ten hwarken dagh eller stund när Menniskiones
Son är kommandes. *Item Act. 1. Non est uestrum*
scire tempora.

Consecra-
rium vel
admoni-
tio.

Haffua förthensskuld farit wil alle the som aff förwetens-
heet haffua welat vohrefna år eller tjdh när Kristus skulle
komma igen/ etc. Såsom för någhre hundrade år sedhan
Arnoldus de villa nova haffuer meent domen skulle komma
A. 1345. Abraham Judæus Astrologus haffuer meent
A. 1465. Johannes Regiomontanus A. 1588. Sigfridus
hoc anno. Nagelius, Dietne Jon och flere theras Stals-
brödder.

P A R S III.

III.

Conso-
lacio con-
tra angu-
stias po-
stremoru
Tempo-
rum.

Föllier nu thet tridie Stycket/ om then Tröst och hug-
swalelse som Kristus giffuer allom Gudhfruchtighom och
rett sinnighom Christnom emoot then wedhermöda som skulle
gå för then yterste tjdhhen/ så wäl som emoot then ytersta dage-
rens förstreckelse.

Först

Först säger Christus När i hören Örligh och Wp-
 root/warar icke försäradhe. Hoos Matth. står: När i
 så höra örligh/ och ryche aff örligh/ seer til at icke bliff-
 uen försöffade. Hoos Marc. står/Warar icke bedröff-
 uade. När een Mennistia hörer huru mycket ondt i werl-
 dense skeer/ och än meera tilstundar/ medh krigh och blodz
 Bthgjutelse/ hunger Pestil. Jordbäffningar. Kan icke an-
 nars skee/än at een Mennistia som sådant legger på hietat/
 och betänker sin/ och sin Zemchristnas farlighett/at hon bliff-
 uer ther öffuer försärad/ försöffat och bedröffuat/ /faller mo-
 dhet/och weet icke wäl hwadh hon skal tagha sigh före. Här
 emoot tröstar nu Christus Gudz Son alla Gudhfruchtigha/
 och befaller at the inthet skulle giffua sigh therföre.

Thet skäl och Argument som han ther til bewlar/är
 thetta/ Zy säger han/ thet måste så skee. Thet är itt
 gammalt Språk. Wil Christus senar. *Ferendum est. fortiter
 quod evitari non potest.* Man måste medh tolamodh lidha/
 thet man icke kan vndwiska. Effter icke annars kan skee/ An at
 krigh/etc. måste komma: Så må man då pafeligha giffua
 sigh/ man weet at man medh sin omsorgh/ thet inset kan förtä-
 gha. Thetta är icke så försländes at Krigh/ Pest. ecc. skul-
 le endeligha komma *necessitate absoluta. &c.* Bthan *necessitate
 consequentia*, thet är: Effter Mennistiorna synda och äre onde/
 så måste these straff fölia ther på.

Men effter thetta synes vara itt stett argument, och
 icke myckin tröst giffua: Bthan tycktes warit tröstelighare/
 om man hadde kunnat förmodha/ at thetta onda skulle kunnat
 bliffua tilbala: Kommer Christus här hoos Lucam medh
 itt krafftigare argument, och säger: At itt här aff idhare
 huffuud skal icke förgåås. Thet är: Så fast thet al-
 drigh

Ratio
1.

Præoccu-
patione

Ratio
2.

E

113

drigh så myckit ondt i werlden seer/ medh itt och annat/ så
skal doch inthet thet ringesta drabba på edher som troon på
migh/ vthan min Gadhers wilia och tilstådielse/ och så fast
the än effter Gud; tilstådielse edher döddha och dråpa/ skal icke
doch then minsta Lem på edher förfaras: Vthan iagh skal
alt samman hempta tilhoopa/ thet wäl forwara/ och på then
ytersta daghen til ewigh glädie och herligheet vprueckia. Thets
ta är een herligh tröst och hughswalelse/ häst när wij betänks
lie hwilken som thetta loffuat haffuer/ nemlighan then som
haffuer fått all macht i Himmelen och på Jordenne/ at han
kan och förnä göra öffuer alt thet wij tenckia eller begära
kunnom.

II. II. Til thet andra säggher Christus: Behåller edhra
Siälur genom idhart tolamodh; Thet är: Dansedt iag
loffuar edher at icke itt här aff idhart huffwadh skal förgås/ så
skole i thet så icke vptagha/ lika som ingen sekamligh weder-
möda skulle edher påkomma/ och skullen altijdh slippa om en-
dan. Inthet så/ vthan i skolen och myckit lijdhä/ ther til be-
höffues tolamodh/ om i tå medh tolamodh thet vthstån/ så skole
i behålla idhra Siälur: I skole icke såsom the ogudachtighe
medh Kropp och Siäl förgås/ vthan behålle och salighe
warda/ jemwål mitt i bedröffuelsen/ ja i stelffua döddhen. Ty
Ratio. Saligh är then som hårdar in til Endan, thet
är/ then som icke vpgiffs vthan bliffuer stadigh i troone på
migh/ han skal bliffua behållen.

III. III. Til thet tredie säggher han: At thet skal warda een stoor
wedhermöda/ etc. Men för the vthwaldas skull/ skole
la the daghar warda förkortade: Thetta är förstående
bådhe om then wedhermöddha som skulle gå näst för Jerusalems
förstöring/ och för then plåggha som skulle wara vnder Anti-
christi Påwens i Rom tyranni emoot then ytersta daghen.

Thets

Thetta är ock een trösterijl tilseyelse/ at när emoot then
ytersta daghen allahanda ondt/ krig/ hunger/ Pestil. förför-
lielse etc. hoopa sigh/ och man seer ingen vthväggh eller ända
ther på/ så skal tå hastigt och oförmodd then daghen kom-
ma/ för än ärnat eller tenkte war/ och göra ther på för them
Gudhfruchtighom en godh ända/ och thet för the Dchwald
das skull.

IV. Til thet sista säggher Christus/ när tå thetta be-
gynnar skee seer vp/ lyffter edher Hufswudh vp/
ty tå nalkas edher färlofning.

Thesse orden äro ock så klar/ at wår HERR Christus
wil hans Chistrogghna/ the skola icke gå luta/ see nidh i Jor-
dena/ warda försloffade och förtwiffade/ när the böra så-
dana ting skee/ sådana jemmer och wedhermödha förökas/
som i förra stycket äro omtaladhe: Vthan the skola heller see
vp/ wara gladhe och Dförfärade/ såsom the ther naghoe syn-
nerlighit gott förwente. Hwadh skäl brukar han ther til:

Th saggher han: Tå nalkas edher färlofning: Thet Ratio:
är: Edher tillfundar icke naghoe ondt/ vthan heller tå skal
alt thet onda som i här i werldenne haffue wart pläghade in/
få en ända/ och i skolen tå bliffua fullkommelighen deelachtig-
ghe aff then glädie/ frögd och Saligheet/ som i lenge wendt och
åstundat haffuen.

Såsom wår Herre Christus han nu haffuer tröstat al-
la Gudhfruchtigha etc. Så hootar han ock här bredhe widh
alla Dgudhachtigha/ at the skola borttorkas för råd-
hogha/ ther aff at the förbidha thet som heela werl-
Denne öffuergå skal. Them skal warda ängest/
the skola förwiffa/ the skola jemra sigh/ när the
märkia at thet wil bliffua alwar vthaff/ och the nu in thet leas

Commi
natio.

Admo-
nitio.

Sap. 5.

gre så leffua vhi thetas onda wäsende/ vthan thet moſte war-
da annat vthaff. Thersfore wachtom of at wij icke finnes i
then hoopen/ the lära tå illa beſtå ſig/ och medh alſomſörſta
jemmer/ förſkräckelſe och förwiffan fara til Helwetit/ thet
the Gudhfruchtighe medh ſtoor frimodigheet beſtåndandes
warda/ ſåſom ſkriffuit står. Sap. 5. Så warder then ret-
färdighe ſtåndandes vhi een ſtoor frimodigheet/
emoot them ſem henem bedröffnat och hans ar-
bete förkaſtat haſſua. När the ſamme (Nemligan
the Dgudachtighe) tå ſee thet/ ſkola the gruſſueligha
förſtreckias för ſådana Saligheet/ then the in thet
förmodhat hadhe/ och ſkola tala medh hwar an-
dra och ångra ſig/ och ſucka för andans ångest
ſkul. Thenne är nu then ſom wij tilförena ha-
dhe för ſpott och ſpee/ wij galne höllom hans leſ-
nerne för urſinnigheet/ och hans åndalyche för een
ſtam/ hwaru är han nu reknat ibland Gudz barn
och hans Urffuedeel ibland the heligha/ etc.

P. A R S IV.

IV.
Admo-
nitio du-
plex.

Wij wile komma til thet ſierde och ſidſta Stycket/ och
höra then herligha och ſköna förmaning/ ſom Chriſtus Gudz
Son han haſſuer til ſina åhörare/ hwaru the ſkulle ſig förhål-
la emoot then Yierſta Daghen/ ſå at the kunne bliſſua be-
ſtåndande.

Thenna Förmaningen är tveggiahanda. Förſt förma-
natar han om the ſaker/ ſom man ſkall fly och achta ſig före.
Sedhan om the ſaker man ſkal göra och beſlita ſig om.

Thet

Thet första som wår H. G. Nre Christus warnar oss för
 re/är/at wij skole tagha oss til wara/at wij icke warde förförde
 ifrå then rena läran: Ther han så säggher: Seer til at
 i icke warden förförde: Ty många skole komma
 vnder mitt Namn/etc. Thenna Förmaningen war
 höghlighen aff nödhen/at effter thet Christus Gudz Son wäl
 wiste/ såsom han ock nu thet förkunnat hadde/ at många fals
 ske Lärare skulle upkomma effter hans upfarelse til Him
 bla/ och synnerligha emoot then ytersta daghen: Så at för
 een eenfalligh Weniiskia/skulle bliffua beswärlighit at weta
 sanningen: At han haffuer ther om oss warnat/ at wij aff så
 dana icke skulle låta oss förföra. Ja må tu säya: Förma
 ningen är godh/men siigh mig: Hurw skal man kunna tagha
 sigg wara/när then ene beropar sigg på then H. Skriff/och
 then andre gör thet samma/ then ene säggher sigg haffua sant/
 och then andre sigg/ kan doch icke meer än een troo wara sann.
 Jo/thet wil iagh säya tigh. Om tu äst så wide kommen/at tu
 kan sielff läsa then H. Skriff/och haffuer någhot förstånd ther
 oppå: Så läs henne medh flit/bedh Gudh om rätt förstånd/
 thet Skrifftehes rym som synes wara någhot mörkt eneståd/
 ther på södt vthtydning annorstådhes / ther om samma ären
 de handlas/ så finner tu wäl then rätta meningen/och bliff så
 widh then eenfalligha meningen som orden giffua/ock södt in
 thet effter andra wide sölda/hemligha meningar/ the förföra
 många: Vthan bliff widh Texten.

Prior, de
 Fugiendis
 I. Falsis
 Prophetis

Præocu-
 patio.

Respon-
 sio.

Äst tu icke så wide kommen/at tu kan sielff läsa Bibli
 en,&c. Så bliff widh sin Catechesmo eller Barna Lär
 dom/ then är sielffua merghen/etc. aff Gudz ord. Wil tu we
 ta hwadh tu skal troo om Gudh/ så lär och bliff widh the
 Apostoliske Troos Artiklar. Wiltu weta/ hurw tu skal
 tjena/ dyrka och tilbida G. Vdh / så gör thet såsom Christus
 E ij haff

haffuer tigh thet lärde i Fadher wår. Wiltu weta hurro tu
skal ställa tite leffwerne effter Gudz behagh/ sec på Tiyo Gudz
budh. Wiltu warda försäkrat om tijn Saligheet/ låt tigh
döpa om tu icke äst döpt/ och gal til Herrans Natward/ etc.
Når tu widh thenna stycken tigh håller/ kan ingen tigh försöra.
Kommer någhon som annorlunda lærer/ fölg honom inthet/
troo honö inthet/ ty han är en falsk Prophet. ther han än gior
de stoor tekn och vnder / Ther han än sadhe sigh wara Chri-
stum sielff.

II. De
Peccatis
quibsdam
fugiendis

YZ. 1.

I. Ebrie-
tate.

II. Til thet andra/warnar oss Christus för några Laster/
som wij skole fly i thet gemena leffuernet/ som är Swalg och
Dryckenstap/ och thetta leffuernes omsorg. Men wach-
ter edher/at idhor hierta icke förtungat warda etc.

Medh then förra Losten/som är Swalg och Dryckenstap
som här förbiudes/ förstås icke/at man skal hålla sigh ifrå nöds-
torffigh Maat och Dryck/ eller ock wara så eensligh/ at man
til inge Collatz eller Gåstebudh skal komma/ vthan alltidh
faasta och swelta sigh sielff: Ney/ inthet är thet meningem/
Christus ipse conviua fuit: Vthan at man skal tagha sigh til
wara för öffuerflödighet i maat och dryck/ antingen thet är
heema eller borte/ så at eens hierta icke bliffuer så ther medh
beswårat/at han inthet kan tenckia vppå sijn Saligheet/bidia
Gudh och befala sigh vthi Gudz händer.

Qua quā-
tum pec-
catum sit
patet.

Hwadh för een fördömmeligh Last thetta är/ kan E. R.
ther aff döma/ at the som så kräseligha och öffuerflödeligha
tåra och swelga/the göra först mångom androm stoor orett/
i thet the förtåra meer än the behöffua / och låta andra sittia
bredhe widh och törsta och swälta. Kommer thet til at drie-
ka/så kan man wål en daler 2. eller 3. en affton låta wandra/
och talar ther icke eens om/men kommer en fattigh som begär
rar antingen itt öre i Gudz Nampn/eller en daler til låns/ så
haffuer man inthet.

Til

Til thet andra år Dryckenſkap orſaak til många andra ſynder / ſom är / Erator/perlement/ ſlagzmål/ ja ock ſom off- taſt til Löſachthigheet och bolertij.

Sidſt thet ſom ſlemmaſt är / at the ſom ſigh här vthi öff- ua/ aldeles bliſſua obeq̄wemme til at bidia Gudh/eller någhra tankar haſſua om theras Saligheet. Skole wij förthenſkul antingen wij äre allena/eller wij haſſue en fremmande til geſt/ antingen wij göre Collatz, eller wij äre budne til Collatz, brwka mätteligheet i Söl och Maat/ icke alt förmycket tagha til/eller förmycket krowa och krydda/ther igenom myckin Gud; lån förſpilles och onytteligha förtäres/ wij ſkole i tijdh bära in maten/ i tijdh tagha honom bort/ och tacka Gudh theſföre. Sedhan ingen trwgha til dricka/en heller aff androm låta off trwgha: Vthan när wij til nödhörfften/ ja ock til en glädies måltijdh haſſue wedergweckt wåra troppar/ ſå ſkole wij ſtå vp/ och begiffua off til wår hws/ falla på wår knää/ tacka Gudh för en godh dagh/ etc.

Men hurw the thet göra ſom ſittia til liuſan dagh/ och låta ſedhan ledha ſigh i Seng/ etc. må the ſieſſue efftertänka.

Then andra laſten ſom Chriſtus här warnar off före/ är thetta Leffuernes omſorg/ verba ex Textu. Thetta är icke ſå förſtändes / at wij platt ingen omſorg ſkole haſſua om thetta timeligha/ vthan låta gå alt för wind för wagh/ och ſie- tia och wenta til theſ ſteckta Duſſuor ſlagha off i munnen: Ney ingalunda/ ty wij haſſue beſalning at then ſom haſſ- uer ett Embete han ſkal achta ther oppå/ then ſom regerar han regere medh omſorgh/ Rom. 12. v. 8. Then ſom icke förſörrier ſitt Hwſfolk / han haſſuer förſakat trona/ och är werre än en Hedning/ 1. Tim. 5: 8. Vthan här förbiudes then ochriſteligha och onödigha omſorgen om thetta wårdyligha. Ther en inthet annat kan tänka/ än hurw

2. Aua- ritia. & Diffiden- tia

Rom. 12.

1. Tim 5.

en

en skal bergba sig/ rissua och släta ihoop äghodelar/ bliffua
aldrigh ther aff mått/ kan förhenskul sellan soffua om nåtter-
na. När man står vp/ så är man så hoghader til at filia och
fara effter bergning/ at man förgäter falla på sin knää/ tacs-
ka Gudh för een godh natt/ bidia Gudh om en godh dagh/ etc.
Sammaledes om afftonen är en så trött/ at han tå ock så-
dant förgäter.

Är man i Kyrkian/ kan man inthet haßua sine tankar tilstå-
des/ at antingen höra Predikan och någhot ther aff minnas/
eller slunga/ bidia eller tenkia på thet som förhandlas.

Och tå löstigh medel icke rechia til at bergba sig/ begyn-
nar man brwka Finansertij och orett/ orett mål/ wig/ borgba
och inthet betala/ etc.

Thetta är wara betungat medh thetta leßuernes om-
sorg. Men göra stit kall/ troo Gudh om födha och vpphäl-
lingen bedragha/ bidia Gudh/ gå i Kyrkian/ etc. Thet är
icke wara betungat/ etc.

Præocu-
pario.

SWA .3
B
msl. 111
111

Nå någhon seya: Äro tå inge flere Laster man skal
wachta sigh före än these två/ medhan Christus allena them
nempter/ eller mände hans Ähörare tå wara sådana Drinka-
re eller Girighbwkar? Jo thet äre fast flere Laster, som är
Riff/ Drätor/ Slagsmål/ Bolerij/ Horerij/ Löshachtigheet/
Högghärdh/ Ståat/ etc. Men them haßuer Christus inthet
nempt/ vthan thesa två/ icke för sina Lärjungar skul/ hwille
woro inge Drinkare eller Girighbwkar: Vthan nychère
Män/ och the som för Christi skul ale theta wårdzliggha hadhe
öffuergiffuit.

Icke heller enkom för andra sina Ähörare/ som tå leß-
de/ ty Dryckenskap och Girigheet woro än tå icke så gengse.

Vthan för våra skul som nw leßue i thenna sidsta tij-
dhen/ ty Christus såsom en Allwijs Gudh/ wisse wäl hwadh
Laster som nw skulle tagha öffuerhanden/ nemligghan these som
han

han här nemmet. Och at the så allle tagha öffuerhande / at
the inthet skulle retnas för några synder / så som sanning skedd är.
Th hwardri telen och swelghes nu icke / hwem håller thet
för synd / hwem kommer och bekemmer at han thet. vthi haffuer
Gudh högghighen förtörnat / och begärar förlätselse.
Sammaledes medh Girigheet.

Unkurna Mandräpare / Hoorfatar / etc. kenna thetas
synder / etc. Men Drinkare sellan och sellare Girigwolar / the
hålla thet för een dygd och behendigheet. Threföre giordes
thet wäl behoff at Christus här så förmante / at man för thesa
läster skulle tagha sigh wara.

När nu Christus oss så haffuer warnat / kommer han så
och förmanar oss til hwadh wij skole göra. Nemligha wij
skole waka alltidh och bidhia:

Medh wakande förmenar han oss icke then Ackamli-
gha naturligha Sömpnen när han behöffues. Th then haff-
uer ock Christus stelf brwolat. Marci. 4: 28.

Behan then Sömpnen som kallas Säkerheet och
Dachtsamheet / at man inthet tencker eller behymrar sigh
om sin Saligheet.

Til thet andra / medhan medh wäret wakande och behym-
ber är lihet vthrettat / förmanar han oss ock / til at bidia och
thet alltidh / hwadh? At wij kunde undfly thet onda
som går öffuer werldena för Domen och i Domen / och
wij kunne stå för Menniskiones Son. The Dguds
achtighe kunna inthet bestå i Domen / Psal. 1. Th heller nå-
ghon medh sin egghen Rättfärdigheet / Psal. 129: 3. Threfö-
re behöffue wij bidia / at Christus wille oss medhdela sin för-
tjänst och rättfärdigheet / om wij skole annars beständande
bliffua.

II.
De Faciē
dis. v2.

1. Ut wigi-
lemus.

2. Ut ore-
mus.

Psal. 1.
Psal. 129: 3

Argamē-
ta suasio-
nis

Luc. 17.

Hwadh argument brvlar Christus til at beweka oss til
at alt thetta göra? Ther til brvlar han thet/Förnemligha/as
han sägher: Matth. 24. **Zy i weten icke hwadh stund**
idher Herre kommandes warder. Ther förklarar
han först medh exempel: Som thet gick til i Noæ tjd. Item
i Lotz tjd/Luc. 17.

Sedhan medh liknesser aff een Snara/aff en Liungeeld.

1. Hic. 2. Matth. 24.
3. Aff en Hwshbonde som icke weet när Zoffuen kommer.
4. Aff en Hwshbonde som drogh bore och fick sin Tjänare
hwset i omwårdnat.
5. Aff tijo Jungfrwr som wente Brwdhgunman.
6. Aff en Kööpmän som foor vthländes/etc.

Hwilket Christi wår Frelsares argument medh så här-
ligha och klara liknesser förklarar/ oss och allom Christnom
bör grant öffuerwägga och betrachta/ låtandes thet aff/ hålla
oh ifrå all synd och säkerheet/ och tilhålla oss til nycterheet/
wakenheet/ idkellig böön och åkallan/ at wij maghe wara bes-
tenkte och beredde på hwadh dagh och stund wår H&Kre och
Frelsare teckes komma/ antingen medh sin ytersta dom eller
til at kalla oss en eller flere aff thenna werlden. Och thet
så frampt wij tå icke wele at then daghen skal komma öffuer
oss såsom ten snara/ en Liungeeld eller en Zuff och förraska
oss/ och wij tå måste höra medh then onde och late tienaren:
Zagher och binder honom händer och fötter och kaster honom
i thet ytersta mörkret/ och medh the omwissa Jungfruer/ går i
dhra särde iagh känner edher inthet. Bthän wij heller må-
te så höra medh then trogna och stitigha tienaren: Ach tu go-
dhe tienare/tu haffuer warit troghen och öffuer thet ringa/iagh
skal settia tigh öffuer mycket/ gaaf in vchi tin Fadhers glädie/
och wij så måtte så medh the wissa Jungfruer ingå medh wår
Brudhe

Brudhugumne Christo Jesu vchi thet Himmelska Bröllops
hroset/ther som wankar Frögd och Glädhie tilsyllest i alla Es
wigheet. At wsi thetta så måghö i acht tagha/och thet oss hens
da och wedhersaras mäctte/ giffue och förlåne oss Gudh för sin
läre Sons Jesu Christi skull/Amen/Amen:

EPIGRAMMATA SACRA.

I.

De Extremo Judicio,

EXtremi, Lector quaris si Signa, Diei!
Extremum dubitas, Lector, adesse Diem?
Hunccce viri docti Sermonem quæso revolve,
Et velut effatum Numinis ipse lege.
Ille Diem monstrat postremum, judiciumq;
Totius Mundi non magis esse procul:
Nunc sed adesse Diem, quo *IUSTI* præmia gratis
Exoptata ferent Gaudia nempè poli.
Devenientq; locos latos & amæna vireta,
Nullus ubi dolor est, júbila sed mera sunt.
Hic Lachrymas sistet supremus Rector Olympi,
Hic gemitus cessant, hic metus omnis abest.
Hic animæ requiem capient, sedesq; beatas,
Christus erit noster SOL ubi justiciæ.
Nunc quoq; adesse Diem, quo Tartara vasta *MALIGNI*
Intrabunt, pænas atq; luent meritas.
Terribili squalore meabunt mortis ad umbras
Sontes, qui pænas, quas meruère, dabunt.
Cerberus hæc immanis habet durissima regna;
Sontibus *ORCUS* ubi nocte dieq; patet.

Quamq; *Miserabilem* facilem descensus Averni:
Hoc opus hic labor est; Sed revocare gradum!

II.

Ad Reverendum Magnificum ac Excellentissimum

DN. JOHAN. RUDBECKIUM

S.S. Theol. Doct. & Episcopum Aros. longè
exoptatissimum, Authorem hujus Concio-
nis gravissimum.

Huncc diem Extremum multos tibi Christus in annos
Extendat, vires detq; juvetq; tuas;

Aut tuus hicce Dies Extremus, sit quoq; Mundi
Extremus finis; judicijq; Dies!

Debita observantia ergo S.

GABRIEL HOLSTENIUS.

S.S. Th. L. in Gymn. Aros.

E R R A T A.

P. 2. L. antepen: Paulus s. Petrus.

P. 9. L. i. Steghel. Steghne.

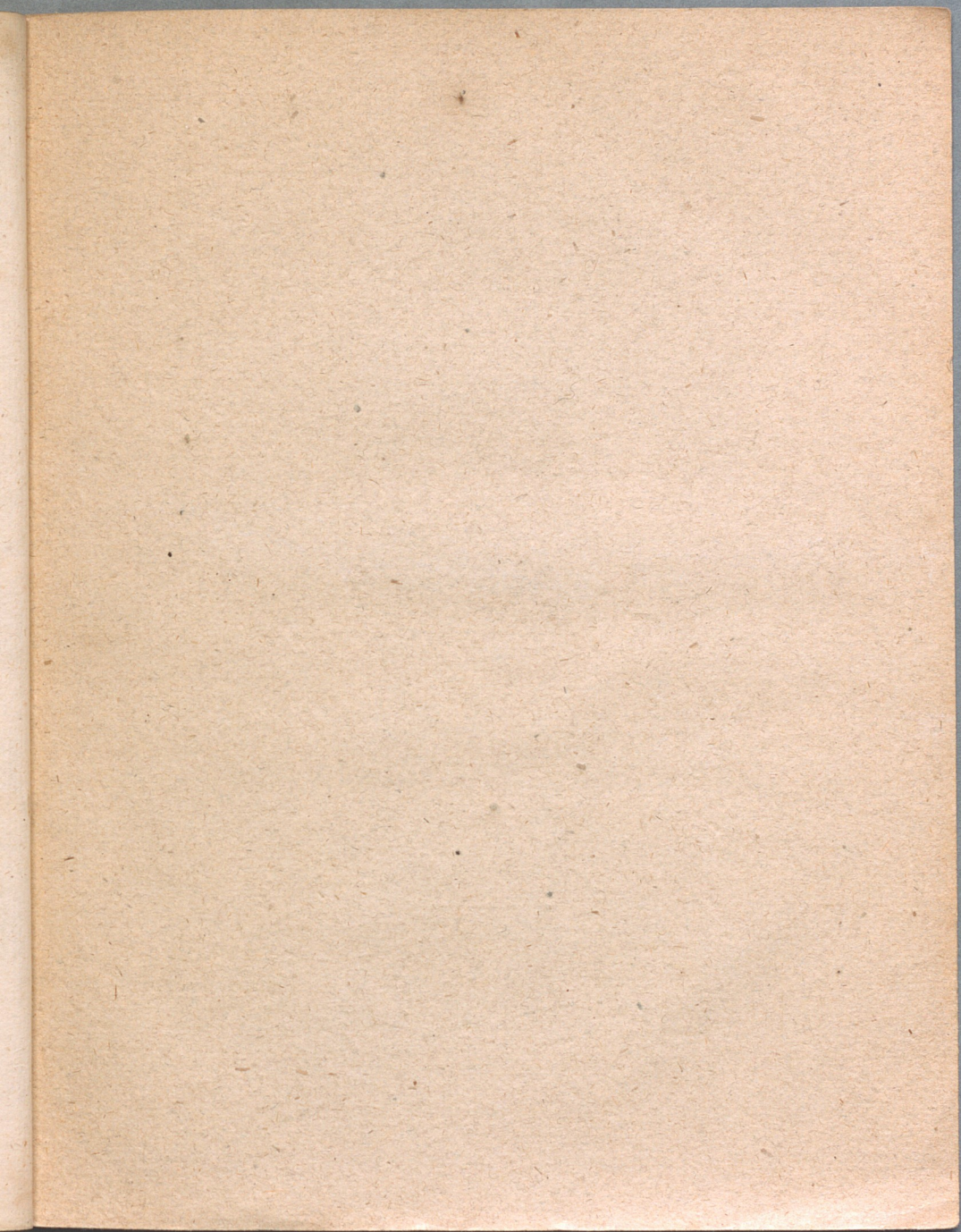
P. 25. L. 9. thet.

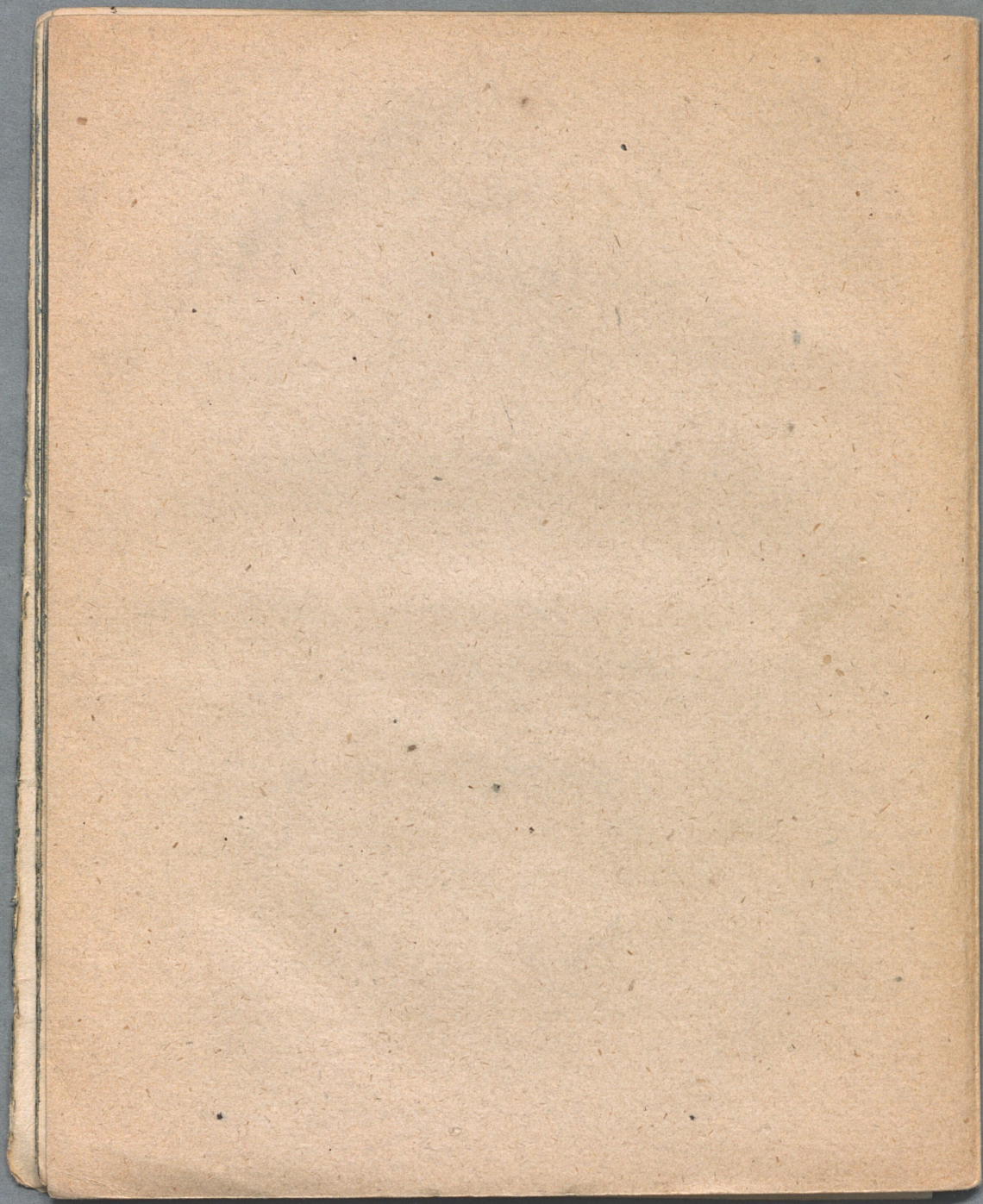
P. 32. L. 15. will s. will.

P. 36. L. antepen: Förmamanar s. Förmahar.

P. 39. L. s. bliffua s. bliffua.

www.books2ebooks.eu